

Karolina på FT AB

Ett fall om konkurrensklausuler och företagshemligheter

Kort bakgrund

Karolina har jobbat på Eurosec AB i Märsta men efter att ha blivit anklagad för illojalitet - men inte uppsagt - själv lämnat anställningen. Efter sju månaders arbetslöshet har hon anställts som platschef hos FT AB i Uppsala, ett konkurrerande företag i samma bransch. FT har under Karolinas ledning omorganiserat sin verksamhet så att den liknar Eurosecs. Eurosec vill nu ha vite och skadestånd enligt konkurrensklausulen i Karolinas anställningsavtal, samt skadestånd för de rökta företagshemligheterna.

Vem vill något och vad vill de?

- Eurosec AB vill att Karolina inte konkurrerar med dem genom sin nya arbetsgivare; FT AB. Eftersom Karolina gör det vill Eurosec AB ha vite (2 000 000 kr) och skadestånd.
- Eurosec AB anklagar även Karolina för att ha utnyttjat företagshemligheter i sin nya tjänst och vill ha skadestånd.

Vem bär risken för att så inte blir fallet?

- Vanligtvis står det arbetstagare fritt att byta arbetsplats och använda sin förvärvda kunskap i sin nya anställning,
- och isåfall skulle ju Eurosec AB bära risken.

Finns det någon rättsgrund som korrigerar den riskfördelningen?

- Men i det här fallet finns det en konkurrensklausul, som flyttar över risken till Karolina.
- Det finns dock en risk för Eurosec AB att hela eller delar av klausulen anses oskälig och därför inte kan göras gällande.
- Därtill kommer Lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter.

Lojalitetsplikt

- Lojalitetsplikt innebär att en arbetstagare är bunden av att vara lojal mot sin anställningsplats
- Efter att en arbetstagare lämnar sin arbetsplats, är arbetstagaren inte längre bunden av lojalitetsplikten
- En konkurrensklausul är en förlängning av lojalitetsplikten efter att arbetstagaren har avslutat sin anställning

Vad är en konkurrensklausul?

- Villkor i ett avtal (i det här fallet ett anställningsavtal) där ena parten åtar sig att inte konkurrera med den andra parten efter att avtalsförhållandet i övrigt är slut.
- 38 § Avtalslagen reglerar konkurrensklausuler.

Vad är en konkurrensklausul? (forts.)

- Skälighetsbedömningen görs av Arbetsdomstolen efter en mångårig praxis. Många företag är dessutom bundna av ett avtal från 1969 mellan SIF, SALF och CF (nuvarande Svenskt Näringsliv, Unionen, Ledarna samt Sveriges Ingenjörer).

Om skälighetsbedömningen

Skälighetsbedömningen lutar sig på t.ex. följande:

- Den tidigare anställdes position och tillgång till skyddsvärd information
- Möjlighet att få likvärdig anställning under klausulens löptid
- Om någon ersättning utgår till den tidigare anställde
- Konkurrensklausulens bindningstid
- Beloppet på vitet

Om skälighetsbedömningen (forts.)

Kort sagt: desto högre uppsatt du är i företaget, ju mer skälig är konkurrensklausulen.

Vad är en företagshemlighet?

1 § 1 st FHL “...information om affärs- eller driftförhållanden i en näringsidkares rörelse som näringsidkaren håller hemlig och vars röjande är ägnat att medföra skada för honom i konkurrenshänseende.”

Är konkurrensklausulen applicerbar i det här fallet?

- Konkurrensklausuler får inte göras gällande om arbetsgivaren sagt upp arbetstagaren, bortsett från det fall att uppsägningen föranletts av den anställdes avtalsbrott. (AD 1994 nr 65)
- I det här fallet tolkar vi det dock som att Karolina själv sagt upp sig (även om det var dålig stämning på arbetsplatsen innan hon gjorde det).

Karolinas position och tillgång till skyddsvärd information

Karolina har varit relativt högt uppsatt på Eurosec AB, med tillgång till “aktiva strategidokument” och “synnerligen känslig information”. Detta stärker konkurrensklausulens skälighet.

Karolinas möjlighet att vara yrkesverksam

Karolina äger ej rätt *“... att på något sätt engagera sig i eller taga anställning i eller verka som konsult för företag eller annan som konkurrerar med av bolaget bedriven verksamhet.”*

Detta är en omfattande begränsning av hennes möjligheter att få en ny likvärdig anställning. Oskäligt, om inte...

Utgår ersättning från Eurosec AB till Karolina under klausulens bindningstid?

Om klausulen endast begränsar i marginell utsträckning så kan den vara skälig även om ingen ersättning utgår (AD 2010 nr 27 och AD 2002 nr 115).

I detta fall är begränsningen omfattande och ingen ersättning utgår. Det stärker konkurrensklausulens oskälighet.

Är det krävda vitet skäligt?

Enligt praxis bör vitet inte överstiga sex av den anställdes månadslöner. (AD 2016 nr 14)

Vitet på 2 Mkr ska därför anses skäligt om Karolina haft en månadslön på >333 tkr. Detta har hon med största sannolikhet inte haft. Vitesbeloppet är alltså oskäligt och skulle sänkas.

Skadeståndet är oskäligt då konkurrensskada inte kan visas och vitesbeloppet redan är högt.

Kokurrensklausulens bindningstid

Bindningstiden i det här fallet är tre år. Enligt praxis (samt 1969 års överenskommelse) är bindningstider längre än två år i regel är oskäligen. Bindningstiden bör därför anses vara oskäligen.

Klausulen kan ändå göras gällande mot Karolina då hon tagit anställning hos det konkurrerande företaget redan efter sju månader, vilket är inom skäligen bindningstid.

Följder för röjning av företagshemligheter

- En tidigare anställd som har uppsåtligen eller genom oaktsamhet röjer företagshemligheter kan dömas till:
 - Företagsspioneri, 3 § FHL
 - Olovlig befattning, 4 § FHL
 - Den som gör sig skyldig till brott i enlighet med 3-4 §§ FHL, kan även dömas till skadestånd, 5 § FHL
 - Skadestånd, 7 § FHL

Skälighetsbedömning i sin helhet

- Konkurrensklausulen är alltför omfattande och ger för lite (ingen) ersättning för att vara skälig över huvud taget, även beaktat att det bara handlar om sju månader
- Om den ändå skulle ansetts skälig är det yrkade beloppet ändå för högt för att vara skäligt.

Bedömning av frågan om brott mot FHL

- Karolina är inte kvar på Eurosec och enligt 7 § 2 st FHL ska 1 st då endast tillämpas om det finns synnerliga skäl
- FT ABs godshantering har organiserats om till att likna Eurosecs, men synnerliga skäl föreligger inte (jfr AD 2010 nr 115)
- Även i denna fråga ska Eurosec ABs käreande alltså ogillas